

**AZ EURÓPA PARLAMENT AD HOC KÜLDÖTTségÉNEK TÉNYFELTÁRÓ KÜLDETÉSE
A VAJDASÁGBAN ÉS BELGRÁDBAN
(2005. JANUÁR 28–31.)**

JELENTÉS

Brüsszel, 2005. március 2.

**I.
BEVEZETŐ**

A Vajdaság, az észak-szerbiai régió, a Pannon síkság déli részén fekszik, nyugaton Horvátországgal, keleten Romániával, északon pedig Magyarországgal határos és 21506 km²-en terül el, így területe majdnem azonos Szlovéniával, s kétmillió lakossága mintegy húsz nemzetiséghez tartozik.

A IX. század végén a magyarok betelepítették a Vajdaságot, amely így a Magyar Királyság része lett és maradt egészen az 1529-es török megszállásig. Amikor ez utóbbi a XVII. és XVIII. század fordulóján véget ért, a Vajdaság a Magyar Királyság része maradt egészen 1918-ig.

A régió interetnikus összetettsége a XVIII. századi Habsburgok újboli benépesítési politikájában gyökerezik, mely az akkori birodalmat alkotó, különböző nemzetiségű népeket telepített erre a területre: szerbeket, akik a török uralom elől menekültek, horvátokat, magyarokat, németeket, szlovákokat, ruszinokat stb.

Az 1848-49 -es eseményeknek voltak következményei a Vajdaságban, mely egy bizonyos autonómiával rendelkező régióvá alakult Ferenc József császárral, aki a "vajda" címet viselte. Majd 1860-ban Magyarországhoz csatolják, később pedig, 1867-ben az osztrák-magyar birodalmhoz. Az 1867-es kiegyezés keretében felvállalták, hogy minden különböző nemzetiséget egyenlő bánásmódban részesítenek és elismerték a birodalomban használatos minden nyelv egyenrangúságát az iskolákban, a közigazgatásban és a közéletben.

Ezeket az intézkedéseket azonban nem mindig tartották tiszteletben, így a Vajdaság lakossága felis-

merte, hogy csak a tolerancia és kölcsönös tisztelet szelleme vezethet a gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődéshez.

1918-ban a Vajdaságot beépítették a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságba (az első Jugoszlávia). Területén ekkor mintegy húsz nemzetiség él, melyek közül a legszámtöbbek a szerbek és horvátok (503 000), a magyarok (380 000) és a németek (330 000) voltak. Sajnos, teljes elismertséget csupán a föderáció szláv elemei (szerbek, horvátok és szlovének) élveztek. Ez a helyzet különösen kedvezőtlenül hatott az addig domináns nemzetiségekre, nevezetesen a németekre és a magyarokra.

A második világháború után a németeket vagy kiűzték, vagy kitelepítették a Vajdaságból. Bár a magyarok tömeges elűzését célul kitűző tervek eredménytelenek voltak, mégis 40 000 magyart végeztek ki 1944 októbere és 1945 novembere között. Ezután a béke ismét visszatért a térségbe.

Tito marsall rendszere alatt a Vajdaság autonóm tartomány lett. Az 1974-es alkotmány értelmében a tartomány előjogai megegyeztek a jugoszláv föderációt alkotó köztársaságok előjogaival. A második Jugoszláviában meghozott, ezt követő alkotmányok szintén szavatolták a föderáció különböző nemzetiségeinek kulturális jogait. Vajdaság Tartomány öt hivatalos nyelvet fogadott el: a szerb-horvátot, a magyart, a szlovákot, a ruszint és a románt. A vajdasági alkotmány rögzítette, hogy az óvodai, általános és középiskolai szinten a tanítást biztosítani kell ezen az öt nyelven. Felsőoktatási szinten azonban a kisebbségi nyelveken történő minőséges oktatás megszervezése nehezen volt kivitelezhető. A felsőoktatásban a magyar kisebbség volt leginkább képviseltetve a Vajdaságban. Ezenfelül minden kisebbségnek volt saját sajtója is, az Újvidéki Rádió pedig a régióban hivatalos kisebbségi nyelveken sugározta műsorait. A kisebbségek számára a

televízió egy bizonyos számú nemzetiségi nyelven sugárzott műsort kínált.

A Tito által kialakított kiegyensúlyozottság 1989-ben bomlott meg, amikor Slobodan Milošević megszüntette Kosovo és a Vajdaság tartományok autonómiáját. Ennek következményeként a két tartomány közvetlen függőségi helyzetbe került az erősen központosított Szerb Köztársaságtól. Bár a vajdasági kisebbségek csalódtak Milošević politikájában, követeléseik messze elmaradtak a kosovói követelésektől. A nemzetiségek mozaikjának tekintett Vajdaság számára a megoldást nem egyetlen nép, nyelv, kultúra, vallás jelentheti, hanem csakis a közös sorsvállalás, melyet a régiót alkotó különböző elemek harmonikus együttélése jellemez.

A 2000. október 5-én bekövetkezett rendszerváltás után a tartomány visszaszerezhetett egy bizonyos szintű autonómiát (bár ez távol sem érte el az 1974-es alkotmány által szavatolt szintet), amikor is a szerbiai parlament elfogadta az úgynevezett "omnibusz törvényt". Emellett, 2002. február 26-án elfogadták a "kisebbségvédelmi törvényt" is, amely azonban nem oldott meg minden problémát, mivel az emberi és kisebbségi jogokkal megbízott miniszter, R. Ljajić úr szavai szerint: "... több közvélemény-kutatási eredmény is mutatja, hogy a távolság, mely elválasztja az etnikai csoportokat, valamint a Szerbiában fenálló etnikai antagonizmus jelentős méreteket öltött, ezért sok időre és jól átgondolt politikai akcióra lesz szükség."

Ljajić úr szavai nagyon is igazaknak bizonyultak, mivel annak ellenére, hogy visszaállt a demokrácia, a Vajdaságban 2003 és 2004 folyamán egész sor etnikai indíttatású és főleg közvetlenül a kisebbségek ellen irányuló incidens történt. Ez a helyzet vezetett ahhoz, hogy az Európai Parlament egy ad hoc küldöttséget bízott meg a tényfeltárás feladatával, mely a Vajdaságban és Belgrádban tett látogatást 2005. január 29-e és 31-e között. A küldöttség, melynek tagjai voltak Doris PACK aszszony, az Európai Néppártok frakciójának elnöke, és Becsey László Zsolt (Európai Néppártok frakciója), HEGYI Gyula (Európai Szociáldemokrata Pártok frakciója), KACIN Jelko (liberális frakció) és Johannes SWOBODA (Európai Szociáldemokrata Pártok frakciója) urak ezúton szeretnék kifejezni köszönetüket a szövetségi, regionális és helyi hatalmi szerveknek, a civil társadalom

képviselőinek valamint Szerbia és Montenegró európai uniós nagykövetségének, valamint az Európai Bizottság belgrádi küldöttségének igen értékes hozzájárulásukért az Európai Parlament 2004. szeptember 16-ai keltezésű, a vajdasági kisebbségek zaklatására vonatkozó határozata által megbízott tényfeltáró küldetés sikeréhez.

II. AZ ESEMÉNYEK

1. Nemzetiségi indíttatású incidensek

2003 végétől 2004 októberéig, mindenekelőtt a kisebbségi közösségek tagjai ellen irányuló etnikai incidensek hulláma rázta meg a Vajdaságot, a Szerbia és Montenegró-i autonóm tartományt, mely hagyományosan jól ismert az ott uralkodó toleráns szellemről. Mivel az etnikai indíttatású incidensek meghatározása és besorolása tekintetében nincs egyetértés, az incidensek számára vonatkozó adatok a források tekintetében (rendőrség, civil szervezetek stb.) jelentős eltérést mutatnak. Ezenfelül, a megtorlástól rettegő áldozatok, gyakran inkább a hallgatást választják: megtörténhet ugyanis, hogy az áldozatokat végül gyanúsítottaknak tekintik. Azonban senki, akivel beszélgettünk, nem tagadta, hogy a faji motiváltságú incidensek mögött egy aggodalomra okot adó és elfogadhatatlan indíttatás húzódik meg, amely a nemzeti kisebbségekhez tartozó egyének ellen irányul, különösen a magyarok és horvátok ellen, és néha a szerb többséghez tartozó egyének ellen is.

Az incidensek különböző formában nyilvánulnak meg:

- emlékműrongálás;
- falfirkák;
- szóbeli támadások;
- fizikai támadások;
- a kisebbségi vezetők ellen irányuló fenyegetések.

A kisebbségek történelmi és kulturális örökségének tönkretételét megcélzó vandál cselekedetek a templomok, emlékművek és temetők ellen irányulnak. Úgyszintén sok faj- és idegengyűlölő, valamint zsidóellenes tartalmú falfirka jelent meg, a szóbeli és/vagy tetteges bántalmazás, gyakran a fiatalok

között az iskolában, a diszkóban és a labdarúgó stadionokban. Előfordultak a magántulajdon ellen irányuló támadások is.

Az incidensek komolyságának ellenére, túlzásnak tűnhetne ezeket úgy tekinteni, mint bevezetőt egy-fajta nagyobb, a Balkánon már túlon túl jól ismert krízisbe.

Ezenfelül a küldöttség nem talált arra vonatkozóan semmilyen bizonyítékot, hogy ezen incidensek politikai és anyagi támogatást élvező, szervezett csoportok által megrendezett akció globális tervének részét képeznék. Úgy tűnik, hogy gyakran esetenkénti provokációkról van szó, melyeket a nehéz életkörülményeik miatt csalódott fiatalok kezdeményeztek vagy egyedül, vagy csoportosan.

2. Az incidensek kiváltó okai

Úgy tűnik az etnikai incidensek mögött három fő indíték húzódik meg: a demográfiai változások, melyek az elmúlt néhány évtizedben történtek a Vajdaságban (mindenekelőtt a volt Jugoszláviában a közelmúltban lezajlott konfliktusokat követően, ami 300 000, főleg szerb menekült idetelepülését hozta magával), a 2004 márciusában lezajlott kosovói események utóhatásai és a nemzetiségek közötti feszültség légköre, amely a 2003-as és 2004-es választási kampányok során uralkodott el.

Jelenleg a tartomány lakosságának 12,8%-át menekültek teszik ki, s közülük mindössze 1%-uk rendelkezik bejelentett munkahellyel. A növekvő szegénység ösztönzőleg hatott a keményvonalas álláspontok kialakulására a menekültek körében és növelte az etnikai feszültségeket, különösen a választások előtti időszakokban (2003 novemberében és decemberében, valamint 2004 szeptemberében és októberében), amikor is az ultranacionalista álláspontok vonzólag hatottak a nehéz életkörülményekkel elégedetlen, és a 2004 márciusában lejártszó kosovói események által haragra gerjelt szavazók számára.

Ezzel párhuzamosan, sok nem szerb fiatal ment külföldre, hogy elkerülje a katonai behívókat. Az ország elhagyását még inkább ösztönözték a gazdasági nehézségek, melyek a Milošević ellen bevezetett büntető intézkedések következményei. Ez húzódik meg azon tény mögött, hogy jelenleg a

Vajdaság lakosságát főleg szerbek alkotják mintegy 67%-ban, az 1991-es 53%-kal ellentétben; a nem szerb kisebbségek százalékaránya csökken, míg azok száma, akik ismerik Vajdaság történelmét és hagyományait, határozottan emelkedik.

3. Reagálások az esetek nyilvánosságra hozatalára

3.1 Nemzeti szint

3.1.1 A rendőrség és a karhatalom

Azok, akikkel a küldöttség beszélgetett, nem tekintik hatékonynak a rendőrség és a biztonsági erők által, a nemzetek közötti incidensek esetében megtett lépéseket. Úgy tűnik azonban, hogy a Vajdaságban a rendőrség és más erők nem szoktak hozzá az ilyen típusú konfliktusokhoz, és reagálási képességüket akadályozta a nehézkes bürokrácia, lévén, hogy a rendőrség Belgrád közvetlen szervezése, vezetése és ellenőrzése alatt áll.

A biztonsági erőket az alábbi vádak érik:

- nem érkeznek meg gyorsan az erőszakos összetűzések színhelyére;
- az incidenseket az áldozatok rossz (alkohol- és droghatás alatti) magaviseletének tudják be, ezért nem vizsgálják ki azok valódi természetét;
- megakadályoznak minden jogi lépést a kisebbségi közösségek tagjai által benyújtott feljelentések ügyében.

3.1.2 A bíróságok

Ebben a tekintetben, akikkel beszélgettünk, az alábbiakat nehezményezték:

- a bírósági eljárások lassúsága;
- a tény, hogy a közelmúltban nem folyt bírósági eljárás olyan ügyben, amely kizárólag nemzetiségek közötti incidensekre vonatkozott;
- az incidensekért felelősekre csupán enyhébb büntetéseket szabtak ki;
- még az enyhébb büntetéseket sem foganatosították;
- a rendőrség és az ügyészségi hivatal együttműködése sem mindig jó;
- a kisebbségek alulképviseltek mind a bíróságokon, mind pedig a rendőrségi erőkben.

3.1.3 A Kormány

Néhányan, akikkel beszélgettünk, azt mondták, hogy a kezdeti tétlenségi időszak után a szerbiai Kormány lépések megtételét kezdeményezte a vajdasági nemzetiségek közötti problémák megoldására.

3.1.4 A politikai pártok

Néhányan utaltak arra a módszerre, amellyel bizonyos politikai pártok az incidenseket választási célokra használták fel.

3.1.5 A média

Néhányan, akikkel beszélgettünk, panaszkodtak egyes lapok érzelmileg túlfűtött hangnemére, különösen Belgrádban, a vajdasági etnikai indítatású incidensek tekintetében.

3.2 Nemzetközi szinten

3.2.1 A magyar Kormány

A vajdasági etnikai incidenseket aggodalommal kísérvé, lévén, hogy az ott élő magyarság 290 000 lelket számlál, a budapesti Kormány és a magyar Országgyűlés elítélte a Vajdaságban történt "atrocitásokat" és internacionalizálta a problémát az Európai Unió és az Európa Tanácson keresztül.

A szerbiai szónokok, akikkel találkoztunk, úgy érezték, hogy az "atrocitás" szó túlzó kifejezés, amely nem tükrözi a helyzet valóságát.

3.2.2 Az Európai Unió

A Külügyi Tanács 2004. szeptember 30-án megtartott ülését követően, az EU belgrádi képviselői utasítást kaptak a vajdasági történések kivizsgálására. Mit több, az Európai Parlament kifejezte aggodalmát 2004. szeptember 16-i határozatában, melyben hatékony lépések megtételét javasolta.

3.2.3 Az Európa Tanács (ET)

Az Európa Tanács parlamentáris közgyűlésének 2004. október 5-i keltezésű határozata szintén utalt a problémára és felhívást intézett a párbe-

szédre, valamint a felelősök megbüntetésére, ugyanakkor elítélte, hogy politikai tőkét kovácsoljanak a helyzetből. Ezenfelül a Titkárság egyik küldöttsége 2004. november 13-án látogatást tett Újvidéken és Szabadkán a Miniszteri Bizottság felkérésére, majd jelentést készített, amely alátámasztotta, hogy történtek ilyen incidensek, és kivizsgálta azok kiváltó okait.

4. Az etnikai incidensek megelőzését célzó intézkedések

A jugoszláviai tapasztalat bebizonyította, hogy a kisebbségi probléma megoldása nem érdekelte sem az országot, sem a nemzetközi közösséget egészen addig, míg az ellenséges viszállyá nem fajult. Az ilyen problémákat inkább akkor kell megoldani, amikor még lehetőség van a párbeszédre, nem pedig akkor, amikor már fegyverhez nyúlnak a felek, vagy tömeges elvándorlás következik be.

A Küldöttség meggyőződése, hogy a helyi, a regionális, de mindenképp a belgrádi hatóságokon múlik azon hatékony lépések megtétele, melyek a kérdéses incidensek bármilyen formában történő, újbóli megjelenésének megelőzésére irányulnak.

4.1 A Kormány

4.1.1 Decentralizációs program

A decentralizációs program megvalósításának, a tervek szerint, a Vajdaság számára többek között növelnie kell a rendelkezésre álló pénzeszközforrásokat a multikulturális oktatási és médiakerettery szavatolásához és a régió különböző hagyományainak megőrzéséhez.

4.1.2A kisebbségek törvényes védelme

E tekintetben már komoly kezdeményezések vannak folyamatban. A kisebbségi jogokat a nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak védelmére vonatkozó szövetségi törvény rendezi; e törvény lefekteti a személyi és kollektív jogokat. Emellett létezik az Emberi és Kisebbségjogi Minisztérium. A kisebbségi közösségek számára még nyilvánvalóan fel kell állítani egy hatékony bírósági rendszert.

2004. szeptember 16-án a kormány megalakította

a szerbiai kisebbségek Országos Tanácsát, melynek elnöke a miniszterelnök, Koštunica úr. E tanács hivatott a szerbiai kisebbségeket illető problémák koordinálására. A tanács jelentős szerepet játszhat az esetleges etnikai feszültségek megelőzésében. Jelenleg a tanács meghatalmazásai és forrásai még nem láthatók pontosan, a konkrét eredmények pedig csak ezután várhatóak.

Bizonyos esetekben a valóság és a törvényben lefektetett jogok néha két különböző kategóriát képviselnek. Ezért, a kisebbségek ellen irányuló etnikai incidensek hullámát követően, a szerbiai Kormány határozatot hozott két bizottság megalakításáról, az egyik az incidensek kivizsgálását folytatja, míg a másik feladata az incidensek megelőzését célzó javaslatok felterjesztése. Sajnos úgy tűnik, egyelőre még egyik bizottság sem kezdte meg a munkát.

Továbbá, akikkel talákoztunk gyakran panaszkodtak a kisebbségek hátrányos megkülönböztetésére az anyanyelvi oktatáshoz és munkahelyekhez való hozzáférés tekintetében, különösen a közigazgatásban, de mindenekelőtt a rendőrség és a bíróságok esetében. Ezzel kapcsolatban egyesek inkább az esélyegyenlőség bevezetését tartották jó megoldásnak, míg mások a pozitív diszkrimináció alkalmazását követelték.

4.1.3 Az emberi jogi biztos

A Küldöttség üdvözli az emberi jogi biztos intézményének bevezetését a Vajdaságban; ez csak segíthet a feszültségek csillapításában és remélhetjük, hogy az emberi jogi biztos intézményét kibővítik a különböző, Szerbia és Montenegró-i területi testületekre is.

4.2 A karhatalom

A rendőrségnek és a karhatalomnak az etnikai incidensek során tanúsított eljárásukat ért kritikák mentén, a Küldöttség meggyőződése, hogy biztosítani kell:

-a rendőrség és a biztonsági erők reformjára vonatkozó, megfelelő törvények életbelétoését, összhangban az európai mércékkel;

-a biztonsági erők különleges kiképzését, annak ér-

dekében, hogy megtanulják, hogyan kell párosítani feledatuk elvégzését az emberi és kisebbségi jogok teljes mértékű tiszteletben tartásával ;

-a nemzeti kisebbségek tagjainak toborzását a rendőrségbe, annak érdekében, hogy visszaálljon a bizalom légköre a rendőrség és a kisebbségek között. Az egyének kiválasztásánál figyelmet kell szentelni a helyi sajátosságok etnikai jellegének.

4.3 A bíróságok

E tekintetben az alábbiakra van szükség:

-reformokra, melyek szavatolják a bírák és ügyészek pártatlanságát az európai mércék tiszteletben tartásával;

-a tanúvédelemre vonatkozó, megfelelő törvényekre ;

-a bírósági hivatalok könnyebb hozzáférhetőségére a nemzeti kisebbségek számára, akiket részarányosan képviseltetni kell e hivatalokban.

4.4 Oktatás

Az oktatás döntő szerepet játszhat a harmonikus, multikulturális társadalom kiépítésében. Emellett a kormány a fenn említett kisebbségvédelmi törvényben elismerte annak tényét, hogy a nemzeti kisebbségeknek joguk van az anyanyelvű oktatásra az óvodákban, az általános és középiskolákban. Az általános iskolákban legkevesebb 15 tanuló kell olyan osztályok megnyitására, ahol kisebbségi nyelven folyik a tanítás.

A felsőoktatásban például mindössze 6% azoknak a magyaroknak a százalékaránya, akik anyanyelven hallgatják az előadásokat. Az állam kötelezettséget vállalt, hogy az óvodai, általános és középiskolai tanítók számára kisebbségi nyelveken nyelvi tanfolyamokat szervez. Mégis, minden jó szándéka ellenére, a kormány nem mindig rendelkezik forrásokkal ezen rendelkezések alkalmazására. A kisebbségi fiatalok elvándorlásának egyik oka az a tény, hogy máshol tudnak anyanyelven tanulni, s ez egy olyan helyzet, ami megakadályozza az értelmiségi réteg kialakulását a vajdasági nemzetiségi kisebbségek körében.

Akikkel elbeszélgettünk, elmondták, hogy az oktatás tekintetében a következőkre van szükség:

- bátorítani kell a kisebbségi nyelvek tanulását, ezzel ösztönözve a többnyelvűséget;
- a történelemtanítást át kell alakítani, ami magában foglalná az iskolai történelemtananyag tartalmának átdolgozását és az ún. alternatív tankönyvek használatát, amit kiegészít a múlt komoly átgondolása és megvitatása;
- a polgári értékek tanítását be kell építeni az iskolai programokba, külön kiemelve a toleranciát és az emberi jogokat;
- fejleszteni a sportot és a szabadidős tevékenységeket a fiatalok körében;
- biztosítani a külföldön megszerzett oklevelek és egyetemi diplomák elismerését;
- tanítókat/tanárokat toborozni a nemzeti kisebbségi csoportokból;
- támogatni a kisebbségi nyelveken folyó egyetemi kurzusokat.

4.5 A média

E tekintetben a független média fontossága került előtérbe, mint a nyitott, demokratikus, polgári társadalom sine qua nonja. Emellett felelősségteljesen kell viszonyulni az információk közléséhez, s elkerülni az érzelmileg túlfűtött nyelvezetet.

A multikulturális társadalom kontextusában nagyon fontos az újságíróképzés, külön tekintettel olyan témákra, mint az etnikai és társadalmi viszonyok koncepciójának egésze.

III. KÖVETKEZTETÉSEK

A küldöttség az alábbi következtetéseket vonja le:

1. A Vajdaságnak egy modellértékű régiónak kell maradnia, mivel multikulturalizmusa jól párosul az ott élő, különböző nemzetiségek meglehetősen har-

monikus együttélésével. Annak érdekében, hogy ez így is maradjon, létfontosságú mindennemű, a régió minden egyes hagyományos kultúrája ellen irányuló támadást már a csirájában elfojtani.

2. Elsőrendű fontosságú a tartomány multietnikus jellegének a megőrzése, különösen Szerbia és Montenegró jövőbeni EU-s csatlakozásának tekintetében, mivel abban az esetben a Vajdaság egy nagyon különleges helyet foglalna el, mind geostratégia, mind pedig szociológiai tekintetben. Ezért a közeledés minden meglévő formáját aktív támogatásban kell részesíteni (az Interreg III/a, az európai határmenti régiók együttműködése).

3. A nemzetiségek közötti incidensek, amelyek egy tizenhárom hónapos időszakban felzaklatták a Vajdaságot, úgy tűnik a kedvezőtlen tényezők összjátékának tudhatók be, ami mind a régebbi, mind pedig az újabb keletű helyzetek eredménye és a még specifikusabb körülményeké: változások a tartomány demográfiai szerkezetében, menekültek érkezése nagyon nehéz gazdasági körülmények között, a 2004. márciusi kosovói krízis és feszültségekkel teli választási kampányok.

4. Az incidensek elítélendők és nem igazolhatók, de nem kell őket "atrocitásoknak" nevezni, mivel ez egy nem megfelelő kifejezés arra vonatkozólag, ami valójában történt. Ezenfelül az incidensekre nem kell úgy tekinteni, mint a tartomány destabilizálását kereső bizonyos csoportok szándékos tervére; ezeket gyakran csalódott fiatalok követték el, akiket nehéz életkörülményeik böszítették fel. El kell ismerni, hogy a rendőrség és a bíróságok hanyagsága esetleg közvetve is bátoríthatta az ilyen viselkedésformát.

5. Egy ilyen helyzet azért tarthatott több mint egy évig, mert a hatóságok kezdetben nem tettek semmit, a biztonsági erők és bíróságok fellépése nem volt hatékony, ami annak tudható be, hogy nem rendelkeztek helyi gyökerekkel a régióban, amikor ilyen jelenséggel szembesültek; bizonyos politikai csoportok választási célokra használták ki a helyzetet, és végül bizonyos médiumok esetenként káros szerepe miatt.

6. Jelenleg ilyen incidensek csak szórványosan fordulnak elő, annak a ténynek köszönhetően, hogy véget ért a választási időszak, hogy a hatóságok

részéről jó szándék nyilvánult meg, és a nemzetközi közösség is nyomást gyakorolt.

7. Azonban hatékony lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy elejét vegyük az interetnikus incidensek újbóli megjelenésének, különös tekintettel:

a) a Vajdaság számára tervezett decentralizációs program megvalósítására;

b) a kisebbségek védelmére bevezetett különböző mechanizmusok érzékelhető és hatékony alkalmazására (Nemzeti Kisebbségi Tanács, bizottságok az incidensek kivizsgálására/értékelésére stb.);

c) a hátrányos megkülönböztetés megelőzését célzó erőfeszítések fokozására, az oktatáshoz és foglalkoztatáshoz való hozzáférés tekintetében (különösen a rendőrségnél és a bírósági hivatalokban);

d) a rendőrség, a biztonsági erők és a bíróságok megreformálására, hogy lehetővé váljon számukra az újabb interetnikus természetű incidensek minél hatékonyabb kezelése;

e) a többnyelvűség megőrzésére az oktatás minden szintjén a történelemtanítás megreformálásával és a polgári értékek tanításának bevezetésével, külön hangsúlyt fektetve a toleranciára;

f) a média függetlenségének szavatolására és a médiában foglalkoztatottak képzésére, különös hangsúlyt helyezve az interetnikus viszonyok és együttélés koncepciójára.

8. Az Európai Parlamentnek a délkelet-európai országokkal való kapcsolattartással megbízott küldöttségére hárul a feladat, mivel közvetlen kapcsolatban volt az érintettek képviselőivel, hogy figyelemmel kísérje a vajdasági helyzet alakulását a jövőben.

**A VAJDASÁG LAKOSSÁGÁNAK
ETNIKAI MEGOSZLÁSA, 2002
(2,013,889 összlakosra)**

Szerb 1,321,807	67%
Magyar 290,207	14,28%
Szlovák 56,637	3%
Horvát 56,546	3%
Jugoszláv 49,881	3%
Román 30,419	2%
Bunjevác 19,766	1%
Ruszin 15,626	1%
Nem nyilatkozott 55,016	3%

